

laat het stoppen

Moderne verschijnselen; we komen er in om. Maar we hoeven ons er toch niet altijd bij neer te leggen? Er zijn zaken waar we ons tegen kunnen — nee, móéten — verzetten. Deze week doet Margot C. Pol een beroep op kunstenaars.

ZONDER TITEL?

Dus je bent niet naar de film gegaan of naar een terras, maar naar deze tentoonstelling. Je hebt een tijdslot gereserveerd, de plattegrond bestudeerd, de massa getrotseerd. En nu sta je hier, eindelijk, voor een abstract schilderij waarop een hond zijn baasje lijkt op te eten, maar het zou ook een brug in Rotterdam kunnen zijn. Nieuwe inzichten, kantelende wereldbeelden, kom er maar in. Ademloos buig je je naar voren om te lezen wat er op het kleine bordje naast de lijst staat: 'Zonder titel'. Als een klap in je geïnteresseerde gezicht. Alsof een onbekende iets mompelt op straat, jij beleefd vraagt: 'Wat zeg je?', en dat die ander dan keihard: 'OF JE WORST LUST' tettert. En ik snap dat kunst zichzelf niet hoeft uit te leggen, maar je kunt als kunstenaar toch wel een béétje een hint geven? Je maakt mij niet wijs dat er geen gedachte achter zit, of misschien verwondering, woede, een totale obsessie met perspectief of met pindakaas. Er stond iets aan de basis, vertel me dat dan. En nee: 'Houtskool en gouache op doek' is níét afdoende, musea overal ter wereld. Geef me inhoud. Ik heb het even opgezocht. Voor de 20ste eeuw werden schilderijen en beelden vooral in opdracht van kopers of mecenasen gemaakt, schrijft kunstrecensent Stefan Kuiper, waardoor titels niet nodig waren: je eigen vrouw stond erop, of je eigen overvloedig gedekte tafel, dat zag je als opdrachtgever zelf ook wel. Later gaven notarissen of veilingmeesters titels voor de duidelijkheid, zodat potentiële

kopers wisten om welk schilderij in de catalogus het ging: *Oude man in een steeg, met snor*. Toen de betekenis van kunst steeds meer verschoof van ambacht naar expressie, werd een titel juist de kroon op het zelfgemaakte werk. *Victory Boogie Woogie*, *De schreeuw*. Maar blijkbaar is de coolheid van het naamgeven er een beetje afgegaan. Onhandig genoeg terwijl de complexiteit van het werk juist toenam. 'Als ik met mijn kind naar de schilderijen van Mark Rothko sta te kijken, wil ik een antwoord hebben als hij vraagt wat hij ziet', zei Alain de Botton ooit over de toegankelijkheid van kunst: 'Anders raakt hij verveeld en vindt het onzin.' En titels kunnen daarbij helpen. Eens: kunst hoeft zich niet te verantwoorden. Het hoeft geen nut te hebben, gezellig of begrijpelijk te zijn. Maar het heeft wel een functie: het zou je op een bepaalde manier moeten raken. En laten we zeggen dat 'Zonder titel' niet per se helpt bij die beroering. Films, romans, voorstellingen, muziekstukken; alles heeft een titel, en het uitspreken alleen al is soms voldoende om kippenvel te krijgen: *Nothing Really Ends*, *Folsom Prison Blues*, *Boléro*. Toegegeven: *Twee meisjes bij een appelboom* doet dat minder, hoe mooi het schilderij ook is. Toch ben ik blij met die titel. Want als het *Everyone I have ever slept with 1963 - 1995* had geheten, had ik het op een heel andere manier beleefd. Titels doen ertoe, schreef Stefan Kuiper dan ook, 'ze kneden onze verwachtingen en sturen onze blik'. Dus gebruik die optie. Zet me op het verkeerde been, sla me om de oren met mijn eigen hokjesdenken of hang naar voorspelbaarheid, en ik zal alleen maar langer naar je werk kijken. Maar geef me iets. Alles beter dan dat gemakzuchtige, arrogante 'Zonder titel'.

De rubriek 'Laat het stoppen' wordt afwisselend geschreven door diverse auteurs. Deze week Margot C. Pol.